

СТАНОВИЩЕ

По конкурса за „доцент“ в Катедра Културология на Югозападен университет „Неофит Рилски“ по направление **3.1. Социология, антропология и науки за културата** (Мултикултурализъм, либерална, комунитаристика и социално-критическа теория), обявен в ДВ, бр. 52 от 2.07.2019

По конкурса има единствен кандидат, гл. ас. д-р Лъчезар Антонов. Кандидатурата е постъпила в съответствие с изискванията на закона и покрива с излишък минималните национални изисквания за академичната длъжност „доцент“. Публикациите по конкурса не са представяни в други конкурси за академични длъжности и степени.

Д-р Лъчезар Антонов кандидатства с две самостоятелни монографии, обособена част от колективна монография, двадесет и една статии на български и английски и три предговора към сборници с академични текстове. Тази сериозна научна продукция от годините след придобиване на докторската степен (и особено интензивна пред последните три години) ясно говори за посветен академичен човек, който съчетава преподавателските и административните ангажменти към студентите, катедрата и университета си със систематична изследователска работа.

Представените публикации се прицелват в разнообразни теми и сюжети, вариращи от отношението между технология и естетически опит, либералната евгеника и биоетическите проблематики, културното многообразие и дилемите на груповите права. Тези търсения са неизменно пронизани от един специфичен авторски почерк, от една аналитична стратегия: поставянето в напрегнат диалог на либералната политическа философия и нормативната критическа теория.

Излишно е да подчертавам актуалността на проблемите и несъмненото авторство на интерпретациите им.

Ще се спра на това, което се очертава като основен фокус в изследванията на Лъчезар Антонов от последните години: политическите форми на културното многообразие. Как да не се сливат история и

политика? И още – как индивидите да бъдат свободни по отношение на общностите си до степен да ги напуснат, но същевременно да ги поддържат? Трябва ли държавата да се грижи за култивирането и оцеляването на културите и как да го прави, без да се държи като уредник на музей?

Този фокус е централен за най-новата монография на кандидата, „Мултикултурализмът и границите на толерантността“ (2019 г., С.: Парадигма), която продължава и разгръща тематизациите на идентичностите, видени през дилемата за усвояването на традициите (рефлексивно или предразсъдъчно), за надскачането им в делиберативния процес, за поддържането им в политическа рамка – тематизации, разработени в част от представените за конкурса статии, но и още в критиката на монологичния разум, публикувана през 2011 г.

Казано накратко, в центъра на последната работа на Лъчезар Антонов е въпросът как либерализмът може да отговори на културното многообразие и има ли по-приемливи от либерализма отговори на това предизвикателство. Тук трябва да се отбележи един от важните приноси в работите на кандидата: ако вече знаем много за напрегнатото отношение между либерализъм и демокрация, то Лъчезар Антонов представя вътрешната напрегнатост на самата либерална традиция. Тъкмо тази напрегнатост създава полето, в което авторът заема и оглежда собствената си позиция и теза, когато осмисля малцинствените права от гледна точка на либералната политическа философия, когато размишлява върху защитата на груповите права от либерална гледна точка и утвърждава включването на членството в културна общност в списъка с първични социални блага.

Протагонисти в този напрегнат разказ са най-вече Кимлика и Хабермас, но те не са следвани непрекословно. Искам да открия критичния прочит на Кимлика (въпреки че в крайна сметка неговата позиция е защитена в сблъсъка му с Кукатас), заради свръхсилния акцент върху индивидуалната автономия като критерий за преценка коя култура заслужава подкрепа. Най-важна в този иманентно-критически прочит обаче е проблематизацията, която Лъчезар Антонов е провел на либералното обосноваване на груповите права при Кимлика – заради прокарването на разграничителна линия между правата на националните малцинства и правата на имигрантските общности. Не може от позицията на самия

Кимлика да се обоснове отказът на либералната държава да подкрепя груповите идентичности на имигрантите по начина, по който го прави за заварените населения.

Това, впрочем, е контекстът – както практико-политически, така и аналитично-академичен, – който прави работата на Лъчезар Антонов така актуална. Тезата за оттеглянето на мултикултурализма всъщност се оказва теза за безсилието на либералната теория пред практико-политическите предизвикателства на миграционните вълни. Макар това да е очертано в негатив, аз бих го подчертала като съществен принос на анализа. Струва ми се, то би могло да бъде от полза на всички, които изследват не само мултикултурализма, политическото рамкиране на културното многообразие, но и популизма. Това разграничение на мултикултурните политики по отношение на националните малцинства и коренните населения, от една страна, и по отношение на мигрантите, от друга, в крайна сметка е незащитимо както в епистемологическите, така и в политическите рамки на протагонистите в анализа на Лъчезар Антонов. Всъщност решаващото за тази незащитимост, бих добавила, е отсъствието на проблематиките на властта и в собствен смисъл на политическото – как се съотнасят визиите за добър живот, поддържани и преследвани от индивидите, визии, за които принадлежността към колективна култура е първично важна? Как да се помирят, като няма формула за избор между тях? Тяхното противостоене е решаващо за политическото и временните съотношения на силите са винаги някакви хегемонни режими. Когато обаче мислим за хегемонния режим като за неутрална процедура, рано или късно изпадаме в политико-епистемологическия риск да трябва да контрабандираме слаби идеи като тази, че е възможно универсалистки да се обоснове правото на култура, но то някак не важи съвсем за новите малцинства. В отговор на тези рискове (макар и без да тематизира властовите отношения) Лъчезар Антонов предлага един промислен делиберативен модел, разгръщащ предложението на другия основен протагонист в много от публикациите – Юрген Хабермас. Това предложение звучи горе-долу така: за да има индивидуална автономия, трябва да са публично гарантирани правата; за да е ефикасно това, гражданите трябва да се чувстват законотворци – дотук имаме либерализъм. Към това сега се добавя силната теза, че формирането на индивидуална автономия става чрез **практикуване** на публични **свободи**. Значи културни права, но не дадени, а делиберативно постигнати при активното участие на

културните малцинства. Индивидуалната автономия е жизненосветово постижение, а не предполитическа даденост. Тя се постига в делиберация върху нормите, които ръководят общия живот на хора, споделящи различни идеи за добър живот. Необходимо е формиране на политическа култура – култура на изразяване на културно-исторически традиции на езика на политическото. Културните права могат да са легитимни само като индивидуални свободи.

Аналогичен в напрегнатостта и в решенията си е и проектът за критика на монологичния разум – реконструира дебата между либерализъм и комунитаризъм, за да критикува идеята за автономия като постигане на индивидуална рационалност – немислима без контекста на някаква жизнена форма. Вместо това предложението – отново в духа на Хабермас и Бенхабиб – е диалогична рационалност на надскачането на слепотите на културната идентификация, без тя да бъде изоставяна.

Това разширяване на границите на партикуларните светогледи в делиберативния процес е и основна линия на проблематизация в работите върху интернет и социалните мрежи, тоест върху новата технологична среда на комуникация и върху това доколко тази технологична среда благоприятства свободната от външни принуди, рационала дискусия с власт единствено на по-добрия аргумент. Да кажем кратко, че в тези работи технооптимизмът е под сериозен въпрос.

Ще завърша с един коментар по тази много консистентна, много рефлексивно проведена линия на аргументация, която може да се проследи в работите на Лъчезар Антонов с аналитична прецизност и интелектуална почтеност, линия, която формира един изразително индивидуализиран научен, но и жизнен проект. Ще си позволя този коментар, защото бих искала да продължа повдигнатата от Лъчезар Антонов дискусия, а не защото от отговора му зависи нещо в моята преценка – кандидатът много отдавна е хабилитиран в един неформален, но пък силен смисъл на тази дума.

Коментарът ми е такъв: Търсенето на културни права не може да бъде мислено без формирането на публично чуваем език, на който да се повдигат тези пренеции. Претенциите за признаване никога не са гарантирано чувани, те изискват съответна промяна в публичния език, както казва Миранда Фрикър, което си е битка, а не собствено делиберация, няма процедура, която да е предварително готова да чуе нов език. А някой иска да каже, че е

жертва на несправедливост, но не може, защото публично валидният език за оплакване от несправедливост не разполага с тези категории – знаеш, че нещо не ти е наред, но това не може да бъде облечено в чуваема форма. Битката да бъдеш чул е не само битка точно ти да бъдеш чул, а да наложиш език, който да бъде чуван. Никаква процедура не може да предвиди това. А и това е щастливо стечение – да можеш дори да забележиш, че си в неравностойно положение не е даденост. Хората дълго търпят нетърпими неща, защото не ги виждат като нетърпими. Като казвам това, се включвам в хора на онези (критикувани от Лъчезар Антонов) гласове, които казват, че неутралитетът е невъзможен. Или по-скоро, че е невъзможно да бъде защитаван универсалистки – той е форма на живот, към която сме привързани, къде рефлексивно, къде предразсъдъчно.

Накрая: авторските приноси, актуалността на проблематиката, оригиналността на тезите, почтеността на анализите, преподавателската биография и изрядността на документацията по конкурса са несъмнени. Препоръчвам на научното жури да избере доктор Лъчезар Антонов за доцент по направление 3.1. социология, антропология и науки за културата в конкурса в катедра Културология на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Аз убедено ще гласувам за тази доцентура, с която всеки университет би се гордял.

София, 30.10.2019 г.

Дал становището:

(доц. дсн Милена Якимова)

REVIEW

of the materials submitted for participation in a competition

for the academic position of **Associate Professor**

at South-West University “Neofit Rilski”

department of culture studies

Professional Field 3.1. sociology, anthropology and Culture Studies
(multiculturalism, liberal, communitarian and critical social theories),
announced in *State Gazette*, no. 52 of 2 July 2019

The only candidate in the competition for the academic position of Associate Professor at the Department of Culture Studies at South-West University “Neofit Rilski” is Lachezar Antonov, Senior Assistant at the same Department, PhD.

The set of materials submitted in hard copy by the only candidate, Lachezar Antonov, is in compliance with the regulations on academic staff development and fully corresponds to the scientometric requirements for the academic position of Associate Professor.

The candidate in the competition has submitted a total of twenty seven scientific works, including two monographs, a separate part of a collective monograph, twenty one papers published in authoritative, and recognized by the National Centre for Information and Documentation, journals (in Bulgarian and in English) and introductory words to three academic collections. These publications have not been submitted for any other competitions for academic positions.

The scientific contributions in the materials submitted for the competition, formulated by the candidate, are completely correct.

I do not have joint publications and am not in conflict of interest with the candidate.

The submitted publications indicate a devoted and prolific researcher. In addition to being a researcher, Lachezar Antonov is an established lecturer at the Department of Culture Studies.

The submitted publications are targeted at a variety of topics such as the relation between technology and aesthetic experience, the liberal eugenics and the bioethical issues, the cultural variety and the dilemmas of group rights. The candidate's scholarly research in all these areas is marked by a recognizable and consistent analytic strategy: staging a tensed dialogue between liberal political philosophy and normative critical theory.

I will now proceed with the substantial focus of Lachezar Antonov's most recent works: the political framing of cultural diversity. This is the core of his last monograph "Multiculturalism and the limits of toleration" (2019, Sofia: Paradigma), a line of study and analysis that takes further Antonov's critique of 'the monologic reason'.

Here I would point out a significant contribution that is missing from the list presented by the candidate: analyzing the issue of minority rights from the standpoint of the liberal political philosophy, Lachezar Antonov displays the internal tensions of the liberal tradition itself.

Another significant contribution is also to be pointed out: while critically analyzing the thesis of the 'retreat of/from multiculturalism', the candidate discerns it as a thesis about the powerlessness of the liberal tradition in the face of the practical-political challenges of migration. This is a valuable analytic tool not only for the scholars in the field of cultural rights but also for the researchers of populism.

I will end by a sort of a critical commentary for the sake of the intellectual discussion only: The search of cultural rights is unthinkable without a public language for raising identity claims, a language that needs to push itself in public and to strive for being hearable and heard, And this is not a deliberation, it is a struggle, or even a battle. The claims for recognition are never warranted in their hearability and there exists no neutral procedure that can foresee the rise of such new voices. Stating this, I say that neutrality is impossible. Or, rather, that it is impossible to universalistically back it up: It is also a form of life to which we are committed.

CONCLUSION

Lachezar Antonov's academic works, submitted for the competition for the position of Associate Professor, are devoted to an extremely important group of problems that has not been resolved unambiguously to date. The author presents an original position on them, demonstrating serious professional competencies.

Antonov, furthermore, demonstrates enviable skills and activity in his work with students at South-West University. In light of the above, I give a **categorical positive assessment** and recommend to the Scientific Jury to prepare a report-proposal to the Faculty Council of the Faculty of Art for the appointment of Lachezar Antonov to the academic position of Associate Professor at South-West University “Neofit Rilski” in Professional Field 3.1. Sociology, Anthropology and Culture Studies.

Sofia

30 October 2019

Reviewer:

(Assoc. Prof. DrSc Milena Iakimova)